

Bu rapor, Türkiye'deki OCHA misyonu tarafından insani yardım alanında çalışan ortaklar ile işbirliği içinde hazırlanmıştır ve Türkiye'deki insani durum ve deprem sonrası müdahale çalışmalarını kapsamaktadır. Rapor, 28 Nisan-4 Mayıs 2023 tarihlerini kapsamaktadır.

ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR

- İnsani yardım ortakları, farklı yerlerde ve barınma türlerinde kalan kişilerin kendileri için yemek pişirme olanaklarını ve buna yönelik engelleri belirleyerek, pişmiş yemek dağıtım hizmetinden kumanya ya da nakit yardımı gibi alternatif yöntemlere geçmek için hazırlık yapıyor.
- Acil Yardım Çağrısı kapsamında yapılan çok amaçlı nakit yardımı ile toplam 2,7 milyon Türk lirası (yaklaşık 139 bin ABD Doları) dağıtılarak, piyasaların işlediği yerlerde kendi belirledikleri ihtiyaçları karşılamaları için yaklaşık 27 bin kişiye destek sağlandı.

Concern Worldwide kuruluşunda çalışan insani yardım ekibi Adıyaman ilinde kırsal alanda yaşayan ailelere hijyen kiti ve diğer zaruri yardım ürünlerini dağıtıyor. Fotoğraf: OCHA/Ahmad Abdulnafi

9,1M

kişi etkilendi

2,5M

çocuk insani yardıma muhtaç

5,2M

kişiye insani yardım yapılması hedefleniyor

3M

kişi evlerinden ayrılarak yer değiştirmek zorunda kaldı

1,6M

kişi düzensiz yerleşim alanlarında kalıyor

50Bin

kişi hayatını kaybetti

GENEL DURUM

İnsani yardım ortakları, Hükümetin benzer açıklamalarına paralel olarak ve tahmini fonlama miktarını dikkate alarak **depremzedeler için pişmiş yemek dağıtımını azaltmayı planlıyor**. Ortaklar, gıda yardımında bu tür bir değişikliğin farklı grupları nasıl etkileyeceğini ve kendi başlarına güvenli bir şekilde yemek yapamayan kişilerin gıda ihtiyaçlarının en iyi nasıl karşılanabileceğini araştırıyor. Pişmiş yemek yardımı alanların çoğu, uzun süredir çadırda ve diğer temel barınaklarda kalan ve kendileri için yemek yapma imkanı olmayan kişilerden oluşuyor. Sıcak yemek yardımının sona ereceği bölgelerde bireysel ya da topluluğa açık mutfak tesisleri, yemek pişirme gereçleri, yakıt, yemek yapmak ve bulaşık yıkamak için su, yangına karşı güvenlik tedbirleri ve diğer ilgili hususlara ihtiyaç olacaktır. Ortaklar, hizmet sunumundaki değişiklikler hakkında topluluklar ile istişare yapmanın ve iletişim kurmanın ve uygun olan yerlerde başlatılan nakit ve kupon yardımına erişim gibi diğer hizmetlere ilişkin bilginin mevcut olmasının önemini farkındadır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), ailelerin kendi yemeklerini yapmaya başlayabilmesini desteklemek üzere insani yardım ortaklarından yemek pişirme gereçleri sağlamasını talep etti.

Evleri hasar gören kişiler için kısa ile orta vade planlama en acil ihtiyaçlar arasında yer almaya devam ediyor. Özellikle kırsal alanda olmak üzere, düzensiz yerleşim alanlarında çadırda kalan aileler için hizmetlerde iyileştirme ve güncelleme sağlamak için hükümet öncülüğünde çalışmalar yürütülüyor. Bununla birlikte, yaklaşık 2,6 milyon kişinin çoğu (650 bin hane), önümüzdeki sıcak yaz aylarında temel yaşam koşulları içinde ve sınırlı hizmetler ile çadırda kalmaya devam edecek ve bu durum muhtemelen sağlık ve koruma bakımından zararlı sonuçlara yol açacaktır. Aynı zamanda, uzak, kırsal

ve kent çevresindeki alanlarda kendi arsalarında kalan gruplar ve evleri hafif hasar gören ancak oturulamaz durumda olduğu için çadırda kalan kişiler– çadırda yaşayan insanların üçte ikisini oluşturmaktadırlar – için mevcut barınma desteği paketleri ve hizmetleri ile ilgili bazı endişeler mevcuttur.

Depremlerden etkilenen 5,2 milyon kişiye yardım etmek amacıyla 1 milyar ABD doları toplanması için yapılan Acil Yardım Çağrısı kapsamında, Merkezi Acil Müdahale Fonu tarafından tahsis edilen 10 milyon \$ dâhil olmak üzere, 4 Mayıs 2023 itibarıyla çağrının **yüzde 30.1'ine karşılık gelen 302.9 milyon \$ tutarında fonlama sağlandı**. Geçen haftaya kıyasla toplam fonlama miktarındaki azalmanın nedeni Mali Takip Hizmetinde yapılan bir muhasebe ayarlamasıdır. Acil Yardım Çağrısı ile üç aylık bir süre için yapılan fonlama talebi 17 Mayıs'ta sona erecek olmasına rağmen insani yardım ortakları, bağışçılar ile mutabık kalınan projeler süresince faaliyet göstermeye devam edecektir.

Türk Hükümeti, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile koordinasyon içinde ve Türk Kızılayının desteği ile deprem afeti sonrasında müdahale çalışmalarını yürütmeye devam etmektedir. Uluslararası insani yardım kuruluşları, dağıtılmak üzere doğrudan sağlanan aynı yardım malzemeleri dâhil olmak üzere, afetten etkilenen nüfusa acilen yardım edilmesi için Türk Hükümetinin çalışmalarını desteklemeyi sürdürmektedir. İnsani yardım ortakları birlikte çalışarak, acil durum ekiplerini seferber etmekte, yardım operasyonları yürütmekte ve zaruri ihtiyaçların karşılanması için gıda, tıbbi malzeme, barınma, hijyen kitleri, kadına özel hijyen kitleri, WASH (su, sanitasyon, hijyen) hizmeti gibi yardımları sağlamaktadır.

İNSANİ YARDIM MÜDAHALESİ

Eğitim

İhtiyaçlar:

- Öğrenme alanlarında adapte edilmiş ve erişilebilir WASH (su-sanitasyon-hijyen) tesislerinin sağlanması dâhil olmak üzere, tüm faaliyetlerin engelli çocuklar için erişilebilir ve kapsayıcı olması gerekmektedir.
- Öğrenme alanı olarak kullanılmak üzere mobilyalı ve WASH tesislerine sahip konteynerlere ya da prefabrik okullara duyulan ihtiyaç ve öğretmenlerin konaklama gereksinimleri devam etmektedir. Hafif hasar gören 2 bin 533 okulda rehabilitasyon yapılması gereklidir. Öğrenciler, ebeveynler/bakıcılar ve öğretmenler için hala psikososyal destek sağlanmasına ihtiyaç vardır. Öğrenciler ve öğretmenler için eğitim materyalleri ve sözleşmeli öğretmen gibi ek kaynaklara da hala ihtiyaç duyulmaktadır.
- Özellikle kırsal bölgelerdeki öğrencilerin ve öğretmenlerin okula gitmek için ulaşım erişimlerinin sağlanması gerekmektedir.

130 Bin

öğretmen kendi öğrenme hızında psikososyal destek eğitiminden yararlandı

Yardım:

- Kümülatif olarak 332 bin 587'den fazla çocuk, ortaklar tarafından desteklenen sistem geliştirme çalışmaları ve programları aracılığıyla, erken öğrenme dâhil örgün ya da yaygın eğitime erişmektedir. Tüm okul seviyelerinden yaklaşık 130 bin öğretmen, Eğitim Sektörü ortaklarının desteği ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çevrimiçi sağlanan ve katılımcıların kendi öğrenme hızlarında ilerlediği PSS-psikososyal destek eğitiminden yararlandı.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Okulların yeniden açılmasına rağmen, ulaşım imkanlarının eksik olması nedeniyle öğrencilerin ve öğretmenlerin özellikle kırsal kesimde öğrenme alanlarına ve yeni açılan okullara ulaşması engellenmektedir. Depremden etkilenen illere ait ilçelerin hepsinde 24 Nisan itibarıyla eğitim yeniden başlatılmasına rağmen, okula devamlılık oranı Hatay'da yüzde 35-50, Kahramanmaraş'ta yüzde 70, Malatya'da yüzde 35 ve Adıyaman'da yüzde 40'tır.
- Düzensiz yerleşim alanları, kırsal alanlar ve köylerin çoğunda eğitim hizmetlerinde görülen eksikliklerin yanı sıra, depremden etkilenen illerde eğitimin hızla yeniden başlamasını desteklemek için gerekli olan geçici öğrenme alanları (konteynerler, prefabrik okullar) ile öğretmenlerin konaklama ve ulaşım imkanları da sınırlıdır.
- Düzensiz geçici yerleşim alanlarında, kırsal alanda/köylerde eğitim hizmetlerinde eksiklikler görülmektedir. Bu eksikliğin giderilmesi için olası çözümler bulmak amacıyla, orta vade toparlanma planları da dâhil olmak üzere, Milli Eğitim Bakanlığı ile görüşülmesi gerekmektedir.

Acil Barınma ve Gıda Dışı Malzemeler

İhtiyaçlar:

- Hükümet, kendi imkanları ile yerleşerek çadırda kalan (düzensiz yerleşim alanları) ailelere yönelik hizmetlerin iyileştirilmesi için çalışmaktadır. Özellikle kentsel alanlardaki bazı çadır kümelerinde, düzenli çadır kentlerine benzer şekilde yönetim yapılarının kurulması ve hizmetlerin artırılması hedeflenmektedir.
 - Düzenli ve düzensiz yerleşim alanlarında hala çadırda yaşayan yaklaşık 2,6 milyon kişinin büyük çoğunluğunun (650 bin hane), önümüzdeki sıcak yaz aylarında temel yaşam koşulları içinde ve sınırlı hizmetler ile çadırda kalmaya devam etmesi muhtemeldir; bu durum barınma ve koruma bakımından insani endişelere yol açmaktadır.
- Buna ek olarak, sıcak yemek sunumunun kademeli olarak sonlandırılması nedeniyle AFAD, depremden etkilenen ailelerin kendi yemeklerini pişirebilmesi için Barınma Sektöründen aile mutfak setleri sağlamasını istedi. Gıda yardımı alanların çoğu kendileri için yemek yapma imkanından yoksun olan ve çadırda ve diğer temel barınma yerlerinde uzun süredir kalan –ve kalacak olan– kişilerdir. Sıcak yemek yardımının sona ereceği yerlerde insanların yemek pişirme malzemesi ve gereçlerine, yakıtı, yemek yapmak ve bulaşık yıkamak için suya, yangına karşı güvenlik tedbirlerine ve diğer ilgili hususlara ihtiyacı olacaktır.

886 Bin

kişiye iyileştirilmiş yaşam alanı sağlandı

Yardım:

- Türk Hükümeti, uluslararası yardım kuruluşlarının desteği ile evsiz kalan kişilere öncelik vererek (evleri yıkılan, ağır hasar gören ve orta derecede hasar gören kişiler), afetten etkilenen haneler için insani yardım aşamasından toparlanma aşamasına geçiş planını uygulamaktadır. 2,8 milyondan fazla kişiye düzenli ve düzensiz yerleşim alanlarında 805 bin 700 çadır yardımı yapıldı ve 157 binden fazla kişi, çoğu konteyner kentlerde ve bazıları kendi arsalarında olmak üzere 85 bin 500 konteynere yerleştirildi. AFAD'a konteynerlerde kalmak için 217 bin 700'den fazla başvuru ve kira yardımı için yaklaşık 562 bin başvuru yapıldı.
- Sektör ortakları, hükümetin hızla acil barınma çözümleri bulmaya ve ailelerin kendi ev içi yaşamlarına yeniden başlayabilmesini sağlamaya yönelik vizyonunu ve çabalarını tamamlamak amacıyla, ilk olarak AFAD'a aynı yardım malzemesi sağlamaya odaklandı.
- Depremden etkilenen tüm 11 ilde sağlanan doğrudan barınma desteği kapsamında aşağıdaki acil barınma ve temel ev eşyası yardımı yapıldı:
 - 886 bin 500 kişiye (233 bin 300 hane) acil barınma yardımı sağlandı (planlanan hedefin yüzde 59'una ulaşıldı). Bu kapsamda çoğu çadır olmak üzere, İyi Yaşam Üniteleri, araç kitleri ve branda yardımı yapıldı.
 - Yaklaşık 4,9 milyon kişiye (1,3 milyon hane) giysi, yemek pişirme malzemesi, termal konfor ürünleri, güvenlik ve emniyet ürünleri ve uyku ürünleri dâhil olmak üzere temel ev eşyası yardımı yapıldı.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Hükümetin insani yardımların yapıldığı aşamadan toparlanma aşamasına geçiş için resmi planı, ihtiyaçların ölçeği, geniş çapta bir insani yardım müdahalesi yapılması için gerekli fonlamanın ve operasyonel kapasitenin sınırlı olduğu göz önüne alındığında, yardımlarda bazı gecikmeler ve eksiklikler olabilir. Bu nedenle öncelik, düzensiz yerleşim alanlarındaki aşırı kalabalığın azaltılmasına verilmeli ve en savunmasız durumdaki kişilere yardım edilmesine odaklanılmalıdır.
- Hükümetin özellikle aşağıda belirtilen gruplara yönelik mevcut destek paketleri ve hizmetleri hakkında açık ve net bilgi bulunmamaktadır.
 - Kent çevresinde, uzak ve kırsal alanda yaşayan, evleri depremde farklı derecelerde hasar görmüş olan ve kendi arsasında, kendi topluluğu ve destek ağ yapısı ile geçim kaynaklarına erişim içinde kalmayı tercih eden kişiler.
 - Hafif hasar gören ve yapısal olarak sağlam olarak değerlendirilen, ancak ciddi ölçüde tamir edilmeden içinde yaşanması mümkün olmayan (ya da su borusu olmayan) evlere sahip kişiler. Çadırda kalan hanelerin önemli bir kısmı bu durumdadır.

Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları

İhtiyaçlar:

- Piyasaların işlediği ve halkın mutfağa, mutfak araçlarına ve temiz suya erişiminin olduğu diğer yerlerde gıda dağıtımından nakit temelli müdahalelere geçilmesine öncelik verilmektedir. Barınma/Gıda Dışı Malzemeler sektörü ile koordinasyon içinde gıda için nakit yardımına geçilmesi planlanmaktadır.

2,3M

kişiye her gün pişmiş yemek dağıtıldı

- Depremlerde hayvanlarını, depoladıkları hasatlarını ve hayvan barınaklarını kaybeden çiftçiler, piyasaların işlediği yerlerde kaybettikleri varlıklarının yerine yenisini alabilmek için nakit yardımı tercih etmektedir.
- Depremden etkilenen bölgede ilkbaharda ekim zamanı tamamlanması gereken mevsimsel işler nedeniyle çiftçiler, acil olarak tohum, kompoze gübre ve bitki koruma malzemeleri gibi ürünlere ihtiyaç duymaktadır. Hayvan yemi (büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar için) de öncelikli bir ihtiyaç olarak belirtilmektedir.

Yardım:

- Yaklaşık 633 bin kişiye kumanya ve gıda için nakit yardımı yapıldı. Veri analizinin güncellenmesi nedeniyle bu rakam, bir önceki raporda bildirilen sayıdan biraz daha azdır.
- Raporlama döneminde yaklaşık 2,3 milyon kişiye her gün sıcak yemek ve aşevleri aracılığıyla gıda yardımı yapıldı.
- Mutfak tesislerinin mevcut olduğu yerlerde kumanya yardımı yapılmaktadır. Depremden etkilenen 9 ilde (Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye, Şanlıurfa) yaklaşık 529 bin 412 kişiye kumanya dağıtıldı.
- Piyasaların işlediği yerlerde yaklaşık 110 bin 936 kişiye nakit yardım yapıldı (Adana, Adıyaman, Şanlıurfa, Hatay, Gaziantep, Kilis, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Malatya).
- Sektör, geçim kaynaklarının toparlanmasını desteklemek amacıyla, üreticiler ve yeni piyasalar arasındaki bağlantıları yeniden kurmak ve nakit yardımı stratejileri arasında uyum sağlamak için Erken Toparlanma Sektörü ile koordinasyon içinde çalışmaktadır.

633 Bin

kişiye kumanya ve nakit
yardımı yapıldı

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Tarımsal işgücü açığı nedeniyle mevcut ve ilerideki hasat mevsimlerinde pek çok üründen alınacak olan verim etkilenmeye devam etmektedir. Bu alanda işbirliğinin ve teknik desteğin artması gerekmektedir. Temel tedarik zincirlerinde ve değer zincirlerinde yaşanan aksamalar küçük ölçekli çiftçilerin üretime yeniden başlama becerisini etkilemektedir.
- Temiz su, mutfak, yemek pişirme araçları ve yakıta erişimi olmayanlar için 6 Şubat gününden bu yana temel gıda kaynağı günlük dağıtılan sıcak yemekler oldu. Bazı yerlerde sıcak yemek dağıtımına hala önemli ölçüde ihtiyaç duyulmasına rağmen, bazı ortaklar önümüzdeki haftalarda sıcak yemek dağıtımını azaltarak gıda sepetlerine ya da nakit temelli yardımlara geçmeyi planlamaktadır.

Sağlık ve Beslenme

İhtiyaçlar:

- Pek çok yerde düzensiz yerleşim alanlarında prezervatif, gebelik kiti ve diğer doğum kontrol yöntemleri dâhil olmak üzere cinsel sağlık ve üreme sağlığı ürünlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Tıbbi tesislerde şiddet, cinsel istismar ve sömürüye maruz kalma riski altında olan kadınlar için güvenli alanlar olması gereklidir. Hijyen kitleri, menstrüel destek kitleri ve anne ve bebek kitlerine de acilen ihtiyaç vardır.
- Şiddet, cinsel istismar ve sömürüye maruz kalma riski altında olan kadınlar için güvenli alanlara ihtiyaç vardır.
- 6-23 aylık çocukların birincil bakıcılarına bebek ve çocukların beslenmesi konusunda danışmanlık gibi çeşitli hizmetler vermek üzere yerleşim alanlarında Anne Bebek Köşelerinin kurulması gereklidir. Anne Bebek Köşeleri ayrıca emzirmenin teşvik edilmesi ve desteklenmesi için güvenli alanlar sunacaktır.
- Adıyaman, Malatya ve Kahramanmaraş illerinde sağlık çalışanları ve deprem sonrasında zorunlu olarak yer değiştirmiş olan ve artık geri dönen kişiler için konaklama tesisleri gereklidir.

310 Bin

kişiye sağlık yardımı
yapıldı

Yardım:

- Depremden etkilenen bölgede yaklaşık 309 bin 644 kişiye sağlık ve beslenme yardımı yapıldı.
- Hatay İl Sağlık Müdürlüğü ile işişare içinde, uyuz tedavisi için 1.000 ilaç ve 1.000 adet bit şampuanı düzensiz yerleşim alanlarında kalan kişilere dağıtıldı.
- Ortaklar, Malatya'daki düzensiz yerleşim alanlarında 113 hijyen kiti ve 8 doğum kiti dağıttı.
- 11 ilde sağlık hizmeti veren 642 nokta için haritalandırma çalışması yapıldı (aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri, devlet hastaneleri, göçmen sağlığı merkezleri, eczaneler, sahra hastaneleri, mobil klinikler, özel hastaneler ve poliklinikler dâhil).

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Hijyen kitlerine ve su tedarikinin artırılmasına acilen ihtiyaç duyulmaktadır. Düzenli ve düzensiz yerleşim alanlarında ve uzak köylerde yaşayan kişilerde – özellikle kadınlarda –su kesintileri ve kişisel hijyenlerini sağlamak için gerekli ürünlerin olmaması nedeniyle cilt hastalıkları görülmektedir.
- Çocukların ruhsal sağlığı için acilen psikososyal desteğe ihtiyaç vardır.
- Özellikle Kahramanmaraş, Adıyaman ve Malatya illerinde ve bilhassa kırsal alanda ve uzak köylerde yaşayan kişilere yönelik sağlık ve beslenme hizmetlerinde eksiklikler görülmektedir.
- Hasar gören evlerde ve enkazda bulunan asbest, sağlık açısından endişeye vermeye devam etmektedir. Uygun olmayan atık yönetimi yöntemleri, özellikle genç çocuklar, yaşlılar ve tıbbi rahatsızlıkları olan kişiler için sağlık sorunu yaratabilir.

Koruma**İhtiyaçlar:**

- Şiddet riski altında olan kadınlar, kız çocukları ve erkek çocukları için güvenli alanlara ihtiyaç vardır.
- Erken ve zorla evliliklerin yapıldığı gözlemlenmektedir. Önleyici ve müdahale edici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Çocuk işçiliği, çocuk istismarı ve çocuk yaşta evlilikler de gözlemlenmektedir. Eğitim sektörü ortakları ile koordinasyon içinde önleyici adımların atılması, ergenlik dönemindeki kız çocuklarının ve erkek çocuklarını güvence altına alınması ve okul terki oranlarının izlenmesi gerekmektedir.

185 Binkişiyeye koruma hizmeti
verildi**Yardım:**

- Çocukların güvence altına alınması ile ilgili pratik anlayışı iyileştirmek ve çocuk güvenliğine ilişkin uygulamaları güçlendirmek amacıyla **Çocuk Güvenliği Klavuz Notu** hazırlandı. Koruma Sektörü üyeleri ayrıca, ortak bir Güvenlik Denetimi Gözlem Aracı (Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet ile ilgili irtibat noktaları, Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Koruma Ağı ve Engelli Bireylerin Kapsanması Görev Gücü ile birlikte tasarlanmıştır) gibi temel koruma araçları da geliştirmektedir.
- Vesayet ve refakatsiz çocuklar ile ilgili hukuki meselelerde kapasite paylaşımı yapıldı.
- Yaşa göre psikososyal destek içeren mesajlar yaygınlaştırıldı.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Özellikle erken risk değerlendirmesi ve çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler dâhil kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesi konularında, sivil toplum ve kamu hizmet sağlayıcıları için yerel düzeyde eğitim sağlanması acilen gereklidir. (Kahramanmaraş ve Adıyaman illerinde çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ile mücadele etmek için yerel eylem planları geliştirilmektedir).
- Uzmanlaşmış koruma hizmetleri konusunda kamu hizmet sağlayıcıları ile işbirliği yapılması insani koruma alanındaki müdahale çalışmalarını güçlendirecektir.

Geçici Yerleşim Desteği (GYD)**İhtiyaçlar:**

- Mart itibarıyla, yerleşim yerlerinde kalan yaklaşık 2,4 milyon kişiden 1,6 milyonu düzensiz yerleşim alanlarında ve yaklaşık 792 bini düzenli yerleşim alanlarında yaşamaktadır. Bununla birlikte, yerleşim alanlarına ilişkin ilk haritalandırma çalışmasından bu yana, özellikle depremden daha az etkilenen illerin kent merkezlerinde bulunan pek çok yerleşim alanı kapatıldı ya da birleştirildi.
- Depremden daha çok etkilenen illerde yetkililer, bir yandan uygun ya da güvenli olmayan yerlerde (ör. yol kenarları) bulunan kişilerin yerini değiştirirken, bir yandan da düzensiz çadırlı yerleşimleri düzenli hale getirerek yerleşimleri iyileştirmek için çalıştı.
- Düzensiz yerleşim alanlarında hala çok sayıda kişi kalmaktadır. GYD ortakları, operasyonel müdahale çalışmalarını bilgilendirmek için dönüşümlü olarak güncellenen rakamları toplamaktadır. Düzensiz yerleşim alanlarında kalan kişiler arasında evlerinin hasar düzeyi nedeniyle konteyner alanlarına yerleştirilmek için uygun olmayan aileler; arsa, ev ve geçim kaynaklarına yakın olan kırsal alanlarda kalmayı tercih eden kişiler ve evleri orta derece hasar gördüğü için evlerine dönemeyeceklerini düşünen kişiler yer almaktadır.
- Düzensiz yerleşim alanlarının çoğunda hala su ve sanitasyona erişim, mevcut hizmetler ve sosyal koruma planları ve engelli bireyler ya da özel ihtiyaç sahibi kişiler için mevcut destek (ör. erişilebilir tesisler) ile ilgili bilgilere erişim bulunmamaktadır.

1,6Mkişi düzensiz yerleşim
alanlarında yaşıyor

Yardım:

- 1 milyondan fazla kişiye düzensiz yerleşim alanlarında ev sahipliği yapan ve depremden en çok etkilenen dört ilin öncelikli ilçelerinde mobil GYS faaliyetleri sürdürülmektedir. Bu faaliyetler arasında:
 - Yerleşim yerlerinde eksikliklerin ve ihtiyaçların tespit edilmesi ve yönlendirilmesi; ilgili insani yardım ortaklarına yerelde yönlendirme yapılması;
 - Hizmet sağlayıcılarına ilişkin mevcut bilgiler, çağrı hatları, temel mesajlar vs. gibi bilgilerin paylaşımı. GYS ortakları, yetkililerden ve kurumlar arası çalışmalardan elde edilen bilgilerden yararlanarak sıklıkla sorulan sorulara yanıt vermektedir.
 - Daha büyük yerleşim alanlarında ve dağınık ve daha küçük yerleşimlerin bulunduğu mahallelerde toplum ile etkileşim çalışmaları yapılmaktadır. Toplum irtibat kişileri depremden etkilenen kişiler ile iletişimi kolaylaştırmaktadır.
 - Daha büyük yerleşim yerlerinde aydınlatma, yangın söndürücülerin dağıtılması gibi güvenlik bakımından iyileştirmeler yapılmaktadır.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- GYD ortakları, yerleşim alanlarında en sık sorulan sorulardan oluşan listeler derlemektedir. En yaygın sorular, devlet sosyal koruma programları ve konteyner alanlarına taşınma için belirlenen zaman aralığı ile ilgilidir.
- Düzensiz yerleşim alanlarının sürekli olarak kapatılması, birleştirilmesi ya da düzenli hale getirilmesi ve halkın düzenli yerleşim alanlarına geçmesi gibi gelişmeler nedeniyle depremden etkilenen kişilerin yaşam koşulları oldukça değişkenlik göstermektedir. İnsani yardım ortaklarının daha güçlü planlama ve müdahale yapabilmesi için yerel düzeydeki planlar hakkında güncel bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Sahadaki ekiplerden yararlanan mobil yaklaşımlar, yerel yetkililer ile düzenli etkileşim kurulmasına yardımcı olmaktadır.

🚰 Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH)**İhtiyaçlar:**

- Acil barınma yerlerinin ve düzensiz yerleşim alanlarının çoğunda akan su bulunmamaktadır. Temiz tuvaletlerin ve sanitasyon tesislerinin olmaması sıhhi olmayan koşullara yol açmaktadır ve kadınların, çocukların ve engelli bireylerin tesislere erişimi güvenli değildir. Ayrıca, su-sanitasyon-hijyen tesislerinin yeterli olmaması, sudan bulaşan hastalık ve hijyen eksikliğinden kaynaklı salgın riskini artırmaktadır.
- Depremden etkilenen tüm illerde, kadın hijyen kiti ve geçici yerleşim alanlarında toplumsal cinsiyete duyarlı ve engelli dostu su-sanitasyon-hijyen tesislerine acilen ihtiyaç vardır.

2,4M

kişiye WASH yardımı yapıldı

Yardım:

- Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mersin, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Osmaniye dâhil 9 ilde yaklaşık 2,41 milyon kişiye (yaklaşık 422 bin hane) su-sanitasyon-hijyen yardımı yapıldı.
- Toplam 2 milyon 876 bin 800 litre içme suyu dağıtıldı.
- Sanitasyon için kullanılmak üzere toplam 3 milyon 401 bin 490 litre su dağıtıldı.
- 658 bin 478 hijyen kiti sağlandı.
- Tüm illere 1.721 adet tuvalet sağlandı.
- Adıyaman, Hatay ve Kahramanmaraş illerinde 1.629 banyo tesisi sağlandı.
- 44 bin 17 adet kadın hijyen kiti sağlandı.
- 180 atık konteyneri sağlandı.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Özellikle Hatay'da kamu personeli açığı olması nedeniyle tuvaletlerin kanalizasyon şebekesine bağlanması gecikti. Sektör, bu sorunu çözmek için yetkililer ile birlikte çalışıyor.
- Deprem sonrası yardım çalışmaları üç aydan beri yapılmasına rağmen tuvalet ünitesi ve duş oranı hala standardın altındadır, ancak durumda iyileşme görülmektedir.
- Arıtılmış ve içilebilir musluk suyunun içme suyu olarak kabul edilmesi için Sağlık Bakanlığının onayı gerekmektedir. Bu durum gecikmelere ve sonuç alınamamasına yol açmakta ve afetten etkilenen nüfusa bu yardım sağlanamamaktadır.

- Halkın düzensiz yerleşim alanlarından düzenli yerleşim alanlarına nispeten plansız hareket etmesi, çalışmalardan sonuç alınamamasına neden olmaktadır.
- Halkın düzensiz yerleşim alanlarından düzenli yerleşim alanlarına spontane olarak gitmesi WASH planlaması bakımından zorluk teşkil etmektedir. WASH sektörü, halkın hareketlerini önceden tahmin etmek ve buna göre plan yapmak için TSS ortaklarıyla yakın işbirliği içinde çalışmaktadır

Erken Toparlanma

İhtiyaçlar:

- Süt üreticilerinin ve dağıtım şirketlerinin dağıtım sırasında ürünlerin taze kalması için soğuk zincire sahip fazladan araca ihtiyacı vardır (Hatay'da bildirildi).
- Malatya'da Mayıs ve Haziran aylarında yaklaşık 30 bin mevsimsel tarım işçisi için konaklama imkanına ihtiyaç vardır.
- Hasat mevsimine yaklaşırken tarım sektörünün toplama, ulaştırma, pazarlama, soğuk zincir ve depolama gibi çeşitli ihtiyaçları doğmaktadır. Kadın kooperatiflerinin de ham maddelere, faaliyet göstermek için alana ve makinelere ihtiyacı vardır. İnsan kaynakları mevcut olmakla birlikte konut açığı vardır.

Yardım:

- Gaziantep'teki Uyum ve İnovasyon Merkezi, dijital becerilerin geliştirilmesine, göçmenler ve ev sahibi topluluktaki gençler için sosyal uyumun desteklenmesine ve – kamu ve özel sektörün katılımıyla – iş fırsatlarının sağlanmasına yönelik ihtiyaca dayalı olarak, beceri eğitimi, geçim kaynaklarını planlama ve sosyal uyum konularına odaklı bir şekilde yeniden tasarlandı.
- Türkiye İş Kurumu İŞKUR'un Hatay ve Kahramanmaraş illerinde faaliyetlerine yeniden başlayabilmesi için beş konteyner sağlandı. Depremden en çok etkilenen ilk dört ilde İŞKUR yetkililerinin geçici barınma yeri olarak kullanılmak üzere on yedi konteyner de sağlandı.
- Bir geçici barınma merkezinde rehabilitasyon çalışması yapılması için Hatay İl Göç idaresi Müdürlüğüne elektrik altyapısı ve çeşitli ekipmanlar sağlandı.
- Hatay'da savunmasız kişiler için ücretsiz ulaşım desteği sağlanıyor.
- Kilis'te depremlerden sonra nüfusun yüzde 40 artmasıyla birlikte artan atık miktarının yönetilmesi için Kilis belediyesine 110 atık konteyneri ve bir yol süpürme aracı sağlandı.
- Hatay İtfaiye Birimine 13 konteyner (8'i konut olarak yeniden tasarlanmak üzere) teslim edildi. Tarihi eserlere daha fazla hasar gelmesine önlemek için depolama ve koruma amacıyla kullanılmak üzere Hatay Arkeoloji Müzesine 18 konteyner ve Kahramanmaraş Arkeoloji Müzesine 2 konteyner verildi.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Adıyaman'da moloz yönetimi ve boşaltma işlemlerine yönelik ihtiyaç devam etmektedir. Molozun şehir merkezi yakınında boşaltılması gelecekte ciddi bir sağlık sorununa yol açabilir.
- Nakit desteğine kademeli olarak geçilmesi gerekmektedir. Bazı yerlerde aynı yardımların pazar yerlerinde satıldığı gözlemlenmekte olup, bu durumdan etkilenen bazı dükkan sahipleri aynı yardımın çok fazla olması sebebiyle bakliyat, kuru gıda ya da hijyen ürünlerini satamadıklarını bildirmektedir. Nakit temelli müdahaleler hala çok sınırlıdır ve iş karşılığı nakit girişimlerinde, depremde evrakların kayıp edilmesi ve kadınların ve engelli bireylerin bu girişimlere dâhil edilmesinde çıkan zorluklar nedeniyle uygulamada güçlük çekilmektedir.

Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma

İhtiyaçlar:

İnsanların çeşitli ihtiyaçlarını en uygun yol ile karşılayabilmesi için acilen Çok Amaçlı Nakdi Yardım (ÇANY) sağlanması gereklidir. İnsani yardım aktörlerine, yardımların sürdürülebilirliğini, maliyet etkinliğini ve etkilenen bölgelerde piyasanın iyileşme düzeyini dikkate alarak, piyasaların işlediği yerlerde ÇANY dâhil nakit ve kupon yardımına geçmeleri tavsiye edilmektedir. Nakit Temelli Müdahaleler Teknik Çalışma Grubunun üyelerinden, onaylanmış ÇANY rehber ilkelerine uygun olarak piyasaların işlediği yerlerde ÇANY projelerini uygulamaya başlaması istendi.

2,7M₺

nakit ve kupon yardımı aracılığıyla dağıtıldı

Yardım:

- Nakit Temelli Müdahaleler Teknik Çalışma Grubunun 6 üyesinin, Acil Yardım Çağrısı fonuna 2,7 milyon TRY (~139,000\$) transfer etmesiyle birlikte yaklaşık 27 bin kişiye Çok Amaçlı Nakdi Yardım yapıldı. Acil Yardım Çağrısının dışında fonlama sağlanan bir insani yardım programı kapsamında ise 135 bin kişiye Çok Amaçlı Nakdi Yardım yapıldı.

- Sektörler, barınma yerlerinin onarımı, iş, kira, koruma, gıda, su-sanitasyon-hijyen hizmetleri ve geçim kaynakları faaliyetlerine yönelik nakdi yardım programları dahil olmak üzere nakit ve kupon yardımı için standartları ve uygulamaları tanımlamaya ve planlamaya devam etmektedir.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Nakit temelli müdahalelerin acil ve öncelikli olmasına rağmen Acil Yardım Çağrısı kapsamında ÇANY için sağlanan fonlama, gereken miktarın ancak yüzde 9'una karşılık gelerek ciddi ölçüde yetersiz kalmıştır.
- Piyasalar ile ilgili bilginin çok az olması gibi operasyonel eksiklikler gözlemlenmektedir; bu nedenle bazı bölgelerde nakit ve kupon yardımının başlatılması gecikmektedir. Ayrıca, sektörel nakit yardımı sağlanması için sektörel rehber bilgilerin ve operasyon usullerinin belirlenmesine ihtiyaç duyulduğu da gözlemlenmektedir.

Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon

Yardım:

- Adıyaman (1.800 m²), Hatay (825 m²) ve Malatya (1.800 m²) illerinde ortak depolama hizmetleri devam etmektedir. 26 Nisan ve 2 Mayıs tarihleri arasında beş ortaktan 674.3 m³ (128 MT) hacminde insani yardım malzemesi depolanmak üzere alınırken, 7 ortağa ise 687 m³ (94.1 MT) hacminde malzeme teslim edildi.
- Ortak depolama hizmetleri, 19 Mayıs 2023'te sonlandırılacaktır. Lojistik Sektörü gerektiğinde diğer depolama seçeneklerini kullanabilmek için ortaklar ile çalışmaktadır. Lojistik Sektörü 24 Mayıs tarihinde kapatılacaktır.
- Acil Durumda Telekomünikasyon Sektörü (ATS) depremden etkilenen beş yerde, yani Gaziantep, Antakya (Hatay), Malatya, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa illerinde, faaliyetlere katılmaya devam etti. Faaliyetlerini azaltan ATS, 17 Mayıs itibarıyla faaliyetlerinde geçiş yapmak üzere ortaklar ile çalışmaktadır.
- ATS, Hatay ve Malatya illerinde iki geçici yerleşim yerinde kurulan ve depremden etkilenen halkın iletişim cihazlarını ücretsiz şarj edebildiği 20 şarj istasyonu aracılığıyla şarj hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi ve sürdürülmesi için yerleşim yönetimi ile birlikte çalışmaktadır.
- Sektör, Birleşmiş Milletler Güvenlik ve Emniyet Departmanı (UNDSS) ile işbirliği içinde, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa ve Kilis illerinde mevcut UHF telsiz tekrarlayıcıların sürümünü yükseltmek için güvenlik iletişim ekipmanı tedarik etme sürecindedir. Mersin ve Reyhanlı'da kullanılmak üzere iki UHF telsiz cihazı da alınacaktır. Satın alım süreci başlatılmıştır.

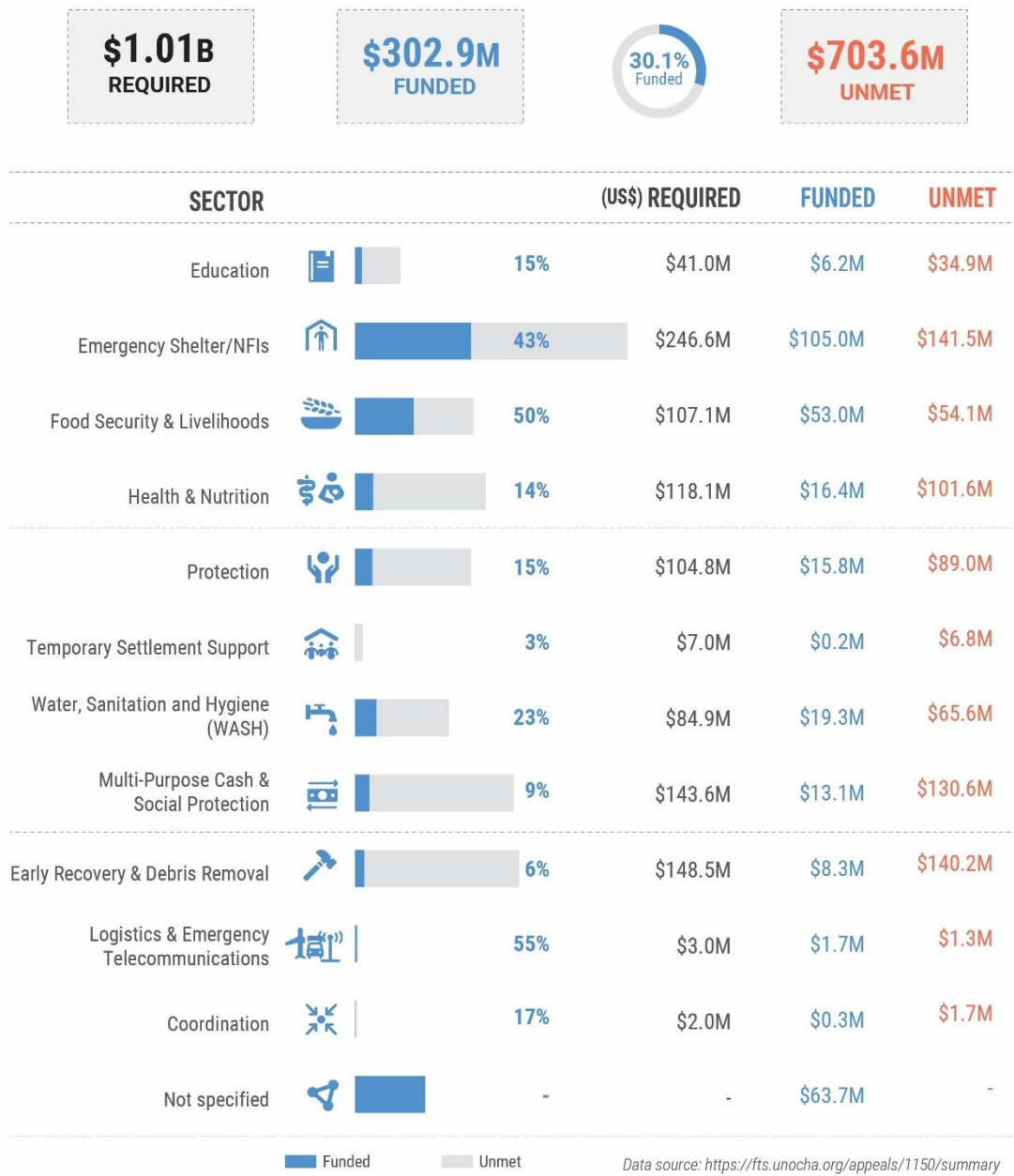
GENEL KOORDİNASYON

Sektörler arası koordinasyon toplantıları her hafta Pazartesi günü Gaziantep'te düzenlenmektedir. Alan temelli koordinasyon toplantıları ise sektörlerin mevcudiyetlerini ve koordinasyon çalışmalarını güçlendirdiği dört faaliyet merkezinde (Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş ve Hatay) gerçekleştirilmektedir. Afetten en çok etkilenen illerde faaliyet gösteren alan-temelli bu dört koordinasyon ve faaliyet merkezinde, AFAD, yerel makamlar ve il müdürlükleri de yer almakta olup, böylece halkın özel ihtiyaçlarını karşılamak üzere yerel koordinasyon çalışmaları iyileştirilmektedir.

Depremlerden üç ay sonra, sektörler arası koordinasyon grubu, haftalık durum raporlarından yardım çalışmalarına yönelik periyodik izleme raporuna geçiş yapmaya karar verdi. Periyodik ilk izleme raporunun Mayıs ayı ortasında yayınlanması planlanıyor.

FONLAMA

Acil insani yardıma muhtaç olan 5,2 milyon kişinin ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan Acil Yardım Çağrısı kapsamında gereken miktarın üçte birinin altında fonlama sağlandı. Özellikle fonlamanın ciddi ölçüde yetersiz kaldığı Geçici Yerleşim Desteği, Erken Toparlanma ve Enkaz Kaldırma, ÇANY ve Sosyal Koruma, Sağlık ve Beslenme, Eğitim, Koruma ve WASH sektörleri dahil tüm sektörlerde fonlama yetersiz durumdadır. Bu nedenle sektörlerin müdahale kapasitesi azalmakta, yardımlarda boşluklar ortaya çıkmakta ve bu raporda açıklanan riskler artmaktadır. Acil Yardım Çağrısı 17 Mayıs tarihinde sona erecektir.

Krizin Arka Planı

6 Şubat 2023'te Türkiye'nin güneyinde Gaziantep ili yakınlarında 7,8 büyüklüğünde meydana gelen deprem, ülke tarihinde 1939'dan bu yana meydana gelen en güçlü deprem oldu. Dokuz saat sonra, merkez üssü ilk depremin yaklaşık 70 km uzaklığında Kahramanmaraş ilinde olan 7,6 büyüklüğünde ikinci bir deprem daha meydana geldi. Aynı gün, depremlerin ülke genelinde şehir merkezlerinde ve kırsal alanlarda evleri ve altyapıyı geniş çapta tahrip etmesi sonucu Türk Hükümeti dördüncü seviye alarm ilan ederek, uluslararası yardım çağrısında bulundu. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), 6 Şubatta meydana gelen yıkıcı depremlerde hayatını kaybeden kişi sayısının 50 bin 339'a (Türkiye'de bulunan en az 6 bin 600 Suriyeli dâhil) ve yaralı sayısının 107 bin 204'e ulaştığını bildirdi. Yaklaşık 30 milyon kişi yer değiştirdi ve yarım milyondan fazla bina hasar gördü; bunlar arasında en az 298 bin bina ya yıkıldı ya da ağır hasar gördü.